

Freja

Nyhetsbrev från Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Enhet för de areella näringarnas historia (ANH)

Ceres olika gestalter, nr. 15. Ceres som frimärke. Ceres var den första frimärks-serien i Frankrike och utgavs första gången 1849 som ett sätt att representera den franska nationen. Här syns ett exemplar från den tredje republiken.

NYHETSREVIJ NR. 5 ÅR 2011

I NUMMER 5: Rapport från Agrarian History Societys agrarhistorisk konferens i Illinois

Det är särskilt roligt att i detta säsommarnummer publicera **Jesper Larssons** rapport från **Agrarian History Societys** (AHS) årliga agrarhistoriska konferens. I år var temat "Quantity versus Quality: Competing Visions of Food, Farming and Rural Life". Konferensen hölls mellan den 15 och 18 juni i Springfield, Illinois.

AHS ger ut den agrarhistoriska tidskriften **Agricultural History**, som finns att läsa i biblioteket.

Jesper Larsson disputerade 2009 på avhandlingen [Fäbodväsendet 1550-1920. Ett centralt element i Nordsveriges jordbrukssystem](#). Han är till vardags verksam vid avdelningen för agrarhistoria, vid SLU, Ultuna. Sedan en tid är han postdoc vid universitetet i Indiana och deras Workshop in Political Theory and Policy Analysis. Den leds av bland andra **Elinor Ostrom**, som tillsammans med **Oliver E. Williamson** 2009 tilldelades Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne.

Jesper Larsson använde sig i avhandlingen av Ostroms teori om

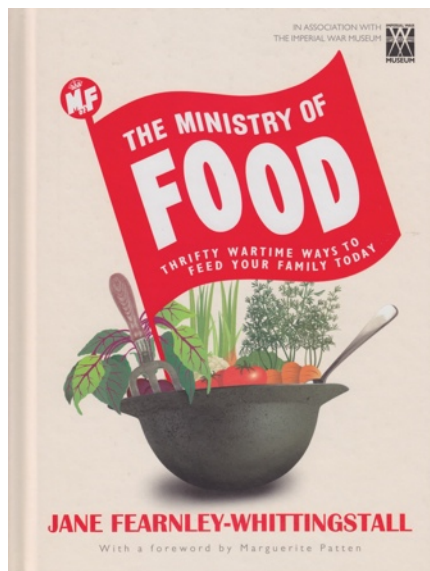
hur allmänningar kan styras och där frågan om tillit till såväl regelsystem som andra nyttjare utgör centrala element.

Även om inte Ostrom haft historiska frågor som sitt huvudfokus vi-

antingen eller modeller, att staten eller marknaden ordnar biffen.

Ostrom är också intressant eftersom hon i sina studier oftast studerat just naturresursers utnyttjande, som gemensamma betesområden, vattenresurser och skogar. I biblioteket finns ett antal titlar, till exempel *Seeing the forest and the trees. Human-environment interactions in forest ecosystems* från 2005, som hon redigerade tillsammans med Emilio F. Moran.

Nästa nummer kommer i månadsskiftet augusti/september.

sar hon hur historiska erfarenheter är användbara och nödvändiga för att förstå samtida problem. Hon visar också med önskvärd tydlighet att de flesta frågor som rör resursfördelning inte kan tvingas in i enkla

JESPER LARSSON OM AHS ÅRSMÖTE 2011

Agricultural History Society (AHS) årliga konferens hölls i år i Springfield, Illinois, mellan den 15 och 18 juni. Årets tema var *Quality versus Quantity: Competing Visions of food, farming & Rural Life*. Samtidsdebatten om mat, jordbruk och livet på landsbygden förs ofta med bristande uppmärksamhet för den historiska kontexten. Förespråkarna för lokalt producerad mat, slow food, och ekologisk mat fram-

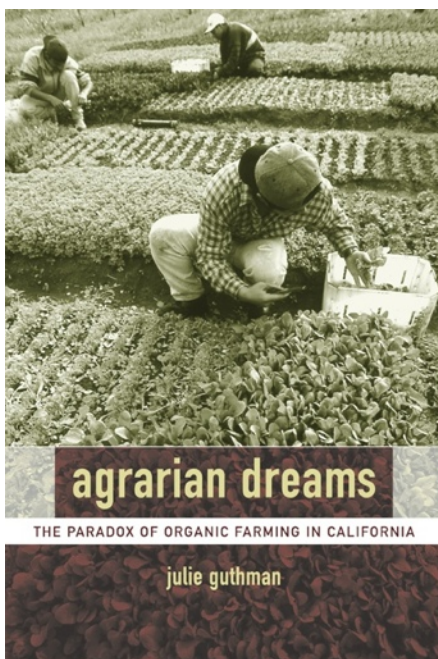

2011

Bibliotekets sommaröppettider: mån-tors 13-17; fred stängt.
Telefon: 08-54547720; hemsida: www.kslab.ksla.se
Kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se
Ansvarig utgivare: Åke Barklund

håller ofta hög kvalitet medan företrädare för storskaligt jordbruk pekar på nyttan av kvantitet för att tillfredställa världens behov av mat. I sitt tal vid konferensen framhöll den avgående presidenten för AHS **Melissa Walker** hur komplicerade dessa frågor är och hur viktigt det är att de diskuteras i ett historiskt perspektiv.

Ekologisk mat har traditionellt förknippats med småskalig odling, men idag kommer mycket av den ekologiska maten i USA från storskaliga odlingar i Kalifornien. Ekologisk mat och närodlade produkter är för förespråkarna en väg till bättre råvaror och mot ett hållbart samhälle. Men dessa varor är också en social markör och maten vi äter och de produkter vi köper har blivit ett uttryck för skilda socioekonomiska förutsättningar. I USA liksom i Sverige är mat och produktionen av mat viktiga och brännande frågor. De når i USA upp till högsta politiska nivå och ett uttryck för det är **Michelle Obamas** nyanlagda köksträdgård i Vita husets trädgård. Köksträdgården är ett led i Michelle Obamas arbete för förbättrade matvaror för USA:s unga. Köksträdgården är mest till för undervisning och skolbarn kommer för att se odlingarna och lära sig mer, men

köksträdgården gör också att gäster i Vita huset kan bjudas på lokalt odlade grönsaker. Köksträdgården har fått stor medial uppmärksamhet, men som allt i Wa-

shington D.C. är den politiskt laddad och alla är inte positiva.

Problematiken mellan kvantitet och kvalitet är högaktuell inte minst med tanke på att antalet hungrande människor i världen från att ha sjunkit under en lång tid under de senaste åren på nytt har ökat samtidigt som spann-

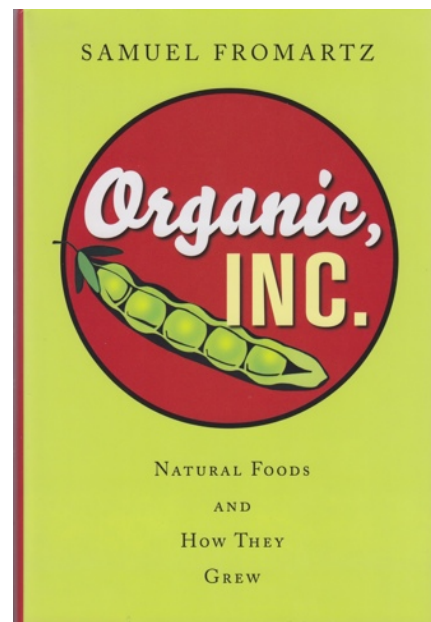
Jesper Larsson

målspriserna har skjutit i höjden. I en artikel i *The New York Times* från juni i år diskuteras detta utifrån den övergripande frågan om den globala uppvärmningens roll för jordbruket. Fram till 1980-talet kom mycket av jordbruksforskningen att handla om ökad avkastning, men från det sena 1980-talet ansågs många att världens matproduktion var under någorlunda kontroll. En konsekvens av detta var att man slog ner på forskningen kring produktivitet och fokuserade istället på de problem som det intensiva jordbruket skapat, som miljöförstörelse. Idag när behovet av forskning på avkastning på nytt behövs, inte minst för odling i ett varmare klimat, har många av de viktigaste forskningscentren för produktion minskat sin personal påtagligt. Med dessa exempel går det att konstatera att AHS tema för årets konferens var väl vald. Att sedan en rad av sessionerna höll sig ganska löst till årets tema är en annan sak.

I den inledande sessionen som handlade om historiker och dagens jordbruk kom diskussionen snabbt in på historikernas roll och vilken nytta man har av historia. Den fråga som kom att ställas var hur

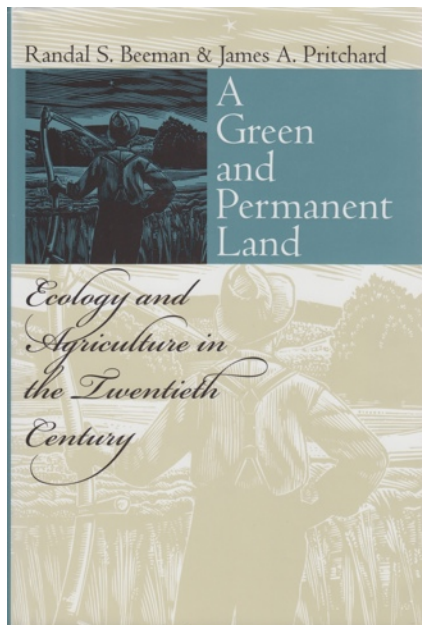
relevanta historikerna är? Vikten av att jobba tvärvetenskapligt framhölls av några och som ett föredöme i USA framhölls Collage for Natural Resources – University of California, Berkeley. Joe Anderson, ordförande för programkommittén, sade i diskussionen att många historiker arbetar hårt för att visa att deras forskning är relevant. Men den viktigaste uppgiften för historikerna är att ge sammanhangen och att skapa en kontext, inte att göra uttalanden. En åsikt ingen i rummet argumenterade emot.

Sessionerna vid AHS konferens är ofta uppbyggda kring tre paper som presenteras och en person som sedan ger kommentarer innan diskussionen öppnas för åhörarna. En fråga som alltid kommer att diskuteras i amerikansk historisk forskning är New Deal och hur den förändrade jordbrukspolitiken kom att påverka jordbruket både långsiktigt och kortsiktigt och hur arkitekterna bakom politiken såg på målen och medlen för politiken. I ett föredrag som hade sin utgångspunkt i fotografier från Lancaster Country i Pennsylvania visade **Katherine Jellison** från Ohio

University hur bildenhetet i fotografierna ändrades från 1930-talet till när USA gick in i andra världskriget och Franklin D. Roosevelt gick från att vara *Dr. New Deal* till att vara *Dr. Win-the-War*. Utsända fotografer hade under 1930-talet som mål att skildra fattigdom och jordförstörelse för att få förståelse för problemen inom jordbruket. Från 1942 skulle foto-

graferna istället skildra människor som arbetade, människor med utstrålning, på väg till kyrkan, etc. Även fotografier av *Old Order Amish* kom att förändras och denna religiösa grupp kom att skildras i bilder och många av de stereotyper som finns om Amish idag grundades med dessa bilder. Under 1930-talet tog man fasta på Amish som familjejordbrukare där hela familjen deltog i jordbruket och att de hade en tydlig könsuppdelning i arbetet. Under andra

världskriget kom *Old Order Amish* att stå för långa traditioner samt stabilitet och passade därför bra in i den bild man ville sprida. Att *Old Order Amish* egentligen var pacifister kom man i detta sammanhang att strunta i. [I biblioteket finns bl.a. Phyllis Pellman Good och Rachel Thomas Pellmans *From Amish and Mennonite kitchens*, (415 s.) från 1984 samt Rhonda Lou Yoders *Amish agriculture in Iowa. Indigenous knowledge for sustainable small-farm systems*, (69 s.) som utkom 1990, Red.]

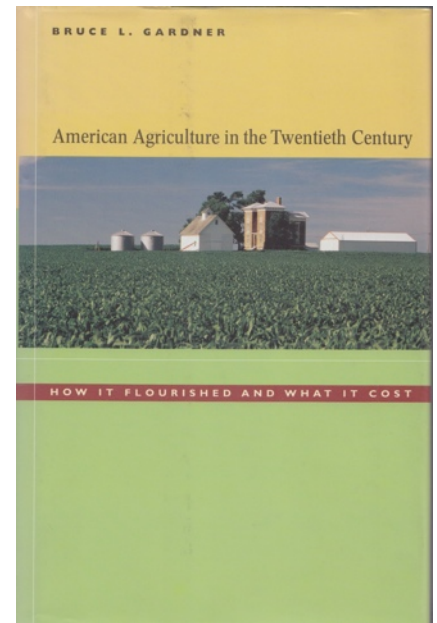
Flera sessioner handlade också om jordbruket i Södern. **Timothy H. Johnsson** från University of Georgia framhöll att frågan om vad vi äter inte är ny och illustrerade med att många vita i södern i slutet av 1800-talet kritiserade de svartas matvanor och hur de odlade sin jord. Efter inbördeskriget (1861-65) kom antalet små gårdar att öka, en majoritet av dem drevs som hälftenbruk (*sharecropping*). Gårdarna var ofta svårt skuldsatta

vilket gjorde att man prioriterade odlingen av bomull och tobak med överproduktion som resultat och fallande priser. Gårdarna var inte självförsörjande på livsmedel och många vita menade att mer av de svartas mark skulle avsättas för odling till självhushållet. Samtidigt kom många vita att propagera för grönsaksodling och anordnade mässor där lokalt odlade varor visades upp. Föredraget visade på hur mat och ätande länge har varit politiska frågor och hur mycket lättare det är att kritisera människor för deras dåliga matvanor än att göra något åt de underliggande orsakerna bakom matvanorna.

AHS konferenser har ett ambitiöst studiebesöksprogram. Springfield i Illinois ligger i mellanvästern med sin intensiva majsodling. I denna odling finns också motsättningen mellan kvalitet och kvantitet där förespråkarna för odlingen ser hur den ger både mat och bränsle medan kritiker av dagen majsodling menar att den inte är ekologiskt hållbar. Springfield i Illinois är framför allt känd för att det är Abraham Lincolns stad. Det var hit han flyttade 1837 och det var här han gifte sig, fick barn, arbetade på sitt och en kollegas advokatkontor och bedrev sin politiska gärning fram till 1861 när han flyttade till Washington D.C. och Vita huset. Det är också här han begravdes efter att han blivit mördad fem dagar efter att inbördeskriget var slut. I Springfield kretsar nästan allt kring Lincoln och flera av utflykterna och besöken gick till plaster som förknippas med honom (hans hem, State Old Capital, Lincoln museet och den rekonstruerade byn New Salem där Lincoln bodde mellan 1831 och 1837). [På biblioteket finns: *Washington, Jefferson, Lincoln and agriculture* (102 s.) från 1937. Red.] Andra utflykter gick till USAs första etanolfabrik för majs som öppnade i grannstaden Decatur 1978 och till University of Illinois, Champaign/Urbana. Universitetet i Champaign/Urbana är ett Land-grant universitet (kanske mest känt för *Frejas* läsare för att **Folke Dovring** hade en professur där) och man kunde där se gamla och pågående jordbruksprojekt och besöka the *Morrow Plot* som är ett

av världens äldsta experimental-fält, etablerat 1876, för majsodling. The *Morrow Plot* är sedan 1968 ett *National Historic Landmark*.

2012 års möte skall hållas i Manhattan ("The Little Apple"), Kansas den 6 – 9 juni och temat

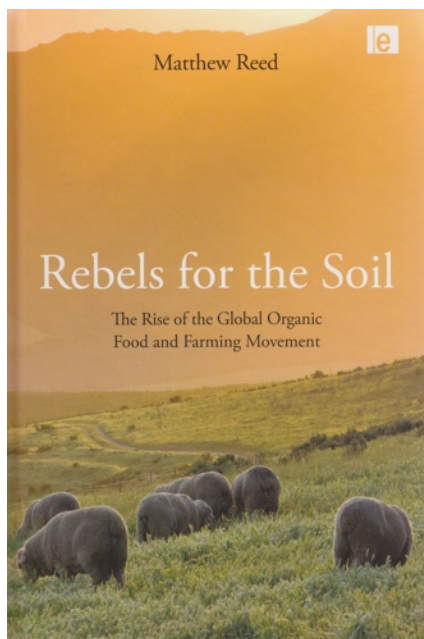
för mötet är jordbruket och staten: jordbrukspolitik och landsbygdsliv i tid och rum. Temat är valt för att uppmärksamma att det är 150 år sedan Morrill Land Grant Act (MLGA) kom till. MLGA kom att få stor betydelse för jordbruksforskningen och hela universitetssystemet i USA. Genom stora donationer av statlig jord, som kunde säljas för att få in pengar, skapades stora delstatsuniversitet (minst ett i varje stat) med obligatoriska college för jordbruksforskning och teknik. Förutom framstående forskning kom de nya universiteten att dra till sig mängder med nya studenter. Är man intresserad att delta i konferens 2012 så kan man läsa mer [här](#). Sista dagen för att skicka in förslag är 1 oktober 2011. **Av Jesper Larsson**

AMERIKANSK AGRARHISTORIA

Det är alltid intressant att ta del av när forskare i ett land försöker formulera sig kring ett tema. Och en konferens är ett bra sätt att göra detta. Perspektivens olika ansatser och spretighet består, samtidigt som man förhåller sig till gemensamma ramar. Själva valet av tema tar också pulsen på övergripande frågeställningar inom ett ämnesområde. Årets tema

för AHS konferens visar på vilket sätt som agrarhistoria som ämne i USA förhåller sig till dagsaktuella frågor, frågor som också återfinns i Sverige, men som inte har gett ett lika kraftigt genomslag i forskningen här hemma, i synnerhet inte den historiska forskningen.

De frågor som togs upp och som Jesper Larsson berättar om är inte för den amerikanska historiska forskningen heller nya utan har intresserat forskare inom det ag-

rarhistoriska fältet under en tid. En del av denna forskning finns på akademiens bibliotek.

I samlingarna har vi till exempel **Julie Guthmans** *Agrarian dreams. The paradox of organic farming in California* (250 s.) som utkom 2004. Där diskuterar hon vad som hände i Kalifornien när den ekologiska odlingen övergick från att vara en alternativ rörelse till att fogas in i en storskalig jordbruksproduktion.

Den organiska produktionen i USA är också ämnet i journalisten **Samuel Fromartz** *Organic, inc. Natural foods and how they grew* (294 s.) från 2006.

Vårt att nämna är att vid det universitet som Guthman är verksam, **University of California, Santa Cruz**, finns flera framstående mat- och agrarforskare. Till exempel **David Goodman**, som bland annat intresserat sig för den omvandling av jordbrukssektorn som skett under 1900-talet. Inte minst har han undersökt teorier som på ett bättre sätt ska kunna göra reda för samverkan mellan natur och

människa och på vilket sätt som detta präglar det agrarindustriella komplexet och dess produkter.

Där finns även **E. Melanie DuPuis** som i boken *Nature's Perfect Food. How Milk Became America's Drink* (309 s.) från 2002 analyserar de grupper i det amerikanska samhället som "lobbade" och "boostade" för att ge mjölk en privilegierad plats i den amerikanska dieten.

På senare tid har man försökt att ta ett mer samlat grepp om den ekologiska rörelsen. **Matthew Reed** tar i *Rebels for the soil. The rise of the global organic food and farming movement*, (168 s.) från 2010 utgångspunkt i den ekologiska odlingen som en social rörelse. Han tar avstamp i 30-talet och vi får sedan följa utvecklingen framåt till vår samtid.

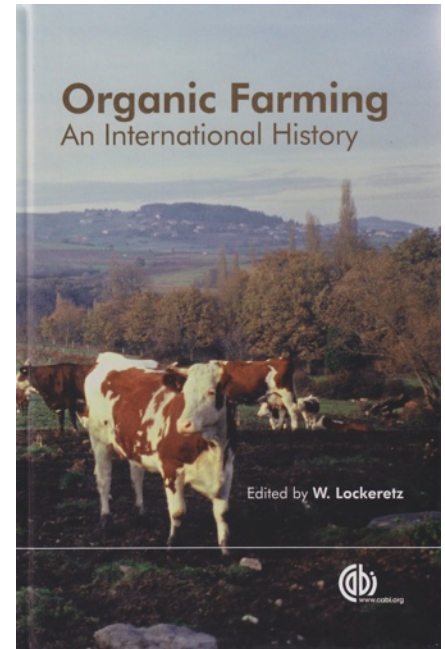
Den ekologiska odlingen är också temat i *Organic Farming. An international History* (282 s.) från 2007, redigerad av **William Lockeretz**. Här diskuteras denna relativt unga rörelse, där de första stegen tas under 20-talet, och hur den är såväl en del av moderniteten som rotad i olika agrara traditioner.

När det gäller amerikanskt jordbruk såväl generellt som dess olika aspekter, regionala särdrag, sociala förutsättningar och förändringar, organisationer et cetera, så har biblioteket troligtvis den bästa samlingen i landet. En övergripande studie över jordbrukets utveckling under 1900-talets senare del ges i **Bruce L. Gardners** *American agriculture in the twentieth century. How it flourished and what it cost*, (388 s.) som utkom 2002.

Inledningsvis tar Jesper Larsson upp den köksträdgård som Michelle Obama anlagt i Vita husets trädgård. Den har också kallats för en "Victory Garden". Fenomenet kommer från framförallt andra världskriget då man i USA och Storbritannien uppmanade stadsbor att odla upp parker och tomter under devisen "digging for victory". Under senare tid har dessa odlingsförsök rönt ett allt större intresse, vilket **Jane Fearnley-Whittingstalls** *The Ministry of Food. Thrifty wartime ways to feed your family today* (224 s.) vittnar om. Den utgavs 2010 av The Imperial

War Museum och innehåller en ganska lättsmält historieskrivning, recept, men framförallt en rad intressanta fotografier som ger en inblick i denna typ av odlings symboliska betydelse, hur de som inte var stridande ändå kunde mobiliseras för att rädda landet.

Även i Sverige förekom uppod-

ling av städernas parker, till exempel i Stockholm och Örebro, men detta har inte gjort några avtryck i forskningen. En gissning är att den faktiska betydelsen var ytterst blygsam.

En odlingsform delvis besläktad med Victory Gardens är urban farming. Denna förs på tal på ett inte helt olik sätt, men mot bakgrund av de förändrade förutsättningar som följer på klimatförändringar och höjda oljepriser. En mycket ambitiös hemsida för detta är cityfarmer.info, som också tipsar om en del historisk litteratur när det gäller stadsbaserat jordbruk.

ANH:s nyhetsbrev ges ut av enheten för de areella näringarnas historia vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. (ISSN 2000-6179)

Osignerade artiklar har skrivits av redaktören.

Om du vill prenumerera eller avamåla dig, kontakta redaktören: per.eriksson@ksla.se.

Ladda ned informationsbroshyren om biblioteket [här](#).